

Eesti Sordiparanduse Seltsi teated.**Tänavused heinaseemne-segud.**

Jaan Mets.

Nõudmise suurenemisega heinaseemne järele on meie esimesest rahu-aastast, 1920. pääle, mil tegevuse alustas eriline suurem seemneäri, aasta-aastalt läinud rikkamaks ka seemneturg. Sel korral — 1920 a. kevadel — oli meil heinasegude kokkuseadmisel ¹⁾ tarvitada ainult 9 liiki, tänavu umbes 20. Vastavalt on suurenenud ka kodumaal kasvatatud seemne hulk. Tähtsamate liikide — ristikehinte, timuti, aruheina ja keraheina seemet kodumaa toodangust on meie seemneturul juba rohkel määral. Läinud aastast saadik on seeduse nõudel müügil oleval seemnel ka külviväärtus juures. Kui sõjaaastatel juba seemnepuudusel täitsa võimatu oli kestvaid heinavälju asutada ning parandada ja ka aastat 5 tagasi ainult puudulikkude seemne-segudega tuli leppida, siis pakub praegune seemneturg selle poolest hästi lahendamaid võimalusi. Õige kaaluvaks puuduseks on aga praegugi asjaolu, et mitmest ilmtingimata tarvilikust heinaliigist on müügil ainult väljamaalt sissetoodud seeme ja kodumaalgi paljundatust suurem osa on väljamaa sortidest. Kõik see sunnib nii mõnegi, nime poolest väärtusliku heinaliigi seemne tarvitamisel tagasihoidlikkusele.

Arvestades meie tänavuse seemneturuga, eriti aga viimase 5 a. jooksul Jõgeva sordikasvanduses omandatud kogemustega nagu ka teiste kodumaa-liste äranägemistega, peame kohaseks soovitada tänavu heinasegusid alljärgnevates protsentuaalsetes koosseisudes. Neile koosseisudele vastavaid seemnemäärasid võime kahjuks arvutada ainult võõraste põhiandmete alusel, kuna meil täitsa puuduvad vastavad kodumaalised andmed (ega ole neid lähemal aastail veel ka loota!). Segude arvutusel on meil seni aluseks olnud Stebleri klassikalised normid liikide puhaskülvi-seemnemääradest. Kuna aga norralased ja daanlased on tarviliseks pidanud neid norme oma kodumaa oludes katseliselt revideerida ja on saanud enamasti madalamad arvud²⁾, sakslased aga sõjaaja puuduses sunnitud olid senimaks vaid Stebleri norme vähendada, on nende ridade kirjutaja söandanud ka Eesti jaoks madalamaid norme tarvitusele võtta, liiati et meie põllumehed alati on püüdnud vähemate seemnemääradega läbi ajada. Läinud aasta seemnevilja-näituse ajal peetud kõnes heinasegude üle kandsime kõrvuti ette kahed seemnemäärad: minimaalsed ja optimaalsed. Viimased olid kokku seatud Stebleri põhiandmetel, kuna miinimummäärade väljaarvamisel tarvitasingime DLG (Saksa Põllumajanduse-Seltsi) erikomisjoni poolt 1916 a. kokkuseatud puhaskülvi-seemnemäärade arvused³⁾.

1) J. Mets: Tänavune heinakülv. Tallinna lehtedes 22. ja 23. aprillil ning lühendatult „Põllumehes“ nr. 8 1920.

2) Osalt küll oma seemne kõrgema väärtuse tõttu.

3) Wie spart man Klee- u. Grassaaten? Herausgegeben von der Saatzucht-Abteilung. Flugblätter der DLG nr. 40 1916.

Ka viimases „Põllumehe kalender-käsiraamatus“ andsime rööbastikku kahed retseptid: alanormides ja soovitavates. Kui aga juba alanormid antud, siis on tänavuse aasta oludes, kus põllumees kõigiti kokku hoida püüab, vaevalt arvata, et mõni sooviks saagi kindlustuseks kõrgemaid määrasid tarvitada. Sellepärast avaldame sedakorda ainult madalamate (DLG) puhaskülvimäärade põhjal arvutatud segud. Olgu aga tähendatud, et napilt võetud seemnehulgaga võib läbi saada ainult siis, kui seemendatav maa on korralikult haritud ja väetatud. — Samuti kui seemnemäärade võimaliku vähendamisega püüame segude hinda madalamaks teha ka protsentuaalse koosseisu kokkuseadmisel, võttes suuremal määral heinaliike, mille seeme odavam¹⁾ (rootsi ristikhein, timut, kastehein). „Põllumehe kalender-käsiraamatus“ avaldatud seemnemäärade arvutusel polnud teada ei tänavused hinnad ega ka tänavuse seemnekülviväärtuse arvud²⁾. Nende andmete teadasaamisel on nüüd võimalik tänavusele turuseemnele rohkem vastavaid segusid kokku seada. Seejuures on segudesse juure võetud ka tänavu uelt turule ilmunud liigid. — Siin arvesse võetud külviväärtused ning hinnad käivad küll ainult E. Seemnevilja-Ühisuse seemne kohta, kuid kuna valdav osa seemnest läheb põllumeeste kätte selle äri kaudu, siis tuleb tegelikult arvestada enamasti ikkagi nende andmetega. Et aga ka igasuguste teiste külviväärtustega seemnetest oleks võimalik segusid kokku seada, siis avaldame ühtlasi ka liikidele vastavad „naelprotsentide“ arvud, mis, jagatuna tarvitusele tuleva seemne külviväärtuse arvuga, annavad jagatise selle seemne määra naelades tiinu kohta puhaskülvi korral.

Siin avaldatud segude seemnemäärades on aluseks järgmised külviväärtused: valge ristikh. 88, punane ristikh. 78, rootsi ristikh. 78, nõiahammas 79, aruhein 94, timut 86, aasrebasesaba 55 (?), prantsuse raihein 67, itaalia raihein 90, kerahein 81, villmesihein (*Holcus lanatus*) 64, aasnurmik (aasliblehein) 54, harilik nurmik 50, inglise raihein 89, kastehein 71.

Kestvate heinaväljade segud.

I. Niit madalsool (niiskem).		II. Niit madalsool (kuivem).	
Heinasegus kavatsetavasti	Seemet naelades tiinu kohta	Heinasegus kavatsetavasti	Seemet naelades tiinu kohta
10% rootsi ristikheina	5	10% rootsi ristikheina	5
15% aruheina	23	5% valget „	2½
25% timutit	14	20% aruheina	30
10% rebasesaba	10	20% timutit	11
10% paelrohtu	10	10% keraheina	12
15% harilikku nurmikut	17	5% rebasesaba	5
15% kasteheina	9	15% aasnurmik	15
Seemne hind 9445 mk. tiinu kohta.		10% haril. nurmik	11
		5% kasteheina	3
		Seemne hind 10678 mk.	

1) E. Seemnevilja-Ühisuse kataloogis avaldatud segude retseptid on kokku seatud enne tänavuste hindade kindlaksmääramist. Hindade teadasaamise järele võis ette võtta mõningaid muudatusi koosseisus.

2) On küll juhatatud, kuidas sääl antud määrasid muuta, vastavalt igakordsele külviväärtusele. — Hindade suhtes on sääl arvestatud läinud aasta hindadega.

III. Niit mineraalmaal (niiskem).

Heinasegus kavatsetavasti	Seemet naelades tiinu kohta
10 ⁰ / ₀ rootsi ristikeina . . .	5
5 ⁰ / ₀ valget „ . . .	2 ¹ / ₂
20 ⁰ / ₀ aruheina	30
25 ⁰ / ₀ timutit	14
10 ⁰ / ₀ rebasesaba	10
5 ⁰ / ₀ aasnurmikut	5
15 ⁰ / ₀ haril. nurmikut	17
10 ⁰ / ₀ kasteheina	6

Seemne hind 10308 mk.

IV. Niit mineraalmaal (kuivem).

Heinasegus kavatsetavasti	Seemet naelades tiinu kohta
5 ⁰ / ₀ rootsi ristikeina . . .	2 ¹ / ₂
5 ⁰ / ₀ valget „ . . .	2 ¹ / ₂
5 ⁰ / ₀ punast „ . . .	4
5 ⁰ / ₀ nõiahammast	2
15 ⁰ / ₀ aruheina	23
15 ⁰ / ₀ timutit	8
15 ⁰ / ₀ keraheina	18
5 ⁰ / ₀ villmesiheina	3 ¹ / ₂
15 ⁰ / ₀ aasnurmikut	15
5 ⁰ / ₀ haril. nurmikut	6
5 ⁰ / ₀ inglise raiheina	10
5 ⁰ / ₀ kasteheina	3

Seemne hind 10648 mk.

V. Karjamaa mineraalmaal
(niiskem).

Heinasegus kavatsetavasti	Seemet naelades tiinu kohta
10 ⁰ / ₀ valget ristikeina . . .	5
5 ⁰ / ₀ rootsi „ . . .	2 ¹ / ₂
15 ⁰ / ₀ aruheina	23
15 ⁰ / ₀ timutit	8
5 ⁰ / ₀ keraheina	6
5 ⁰ / ₀ rebasesaba	5
10 ⁰ / ₀ aasnurmikut	10
15 ⁰ / ₀ haril. nurmikut	17
5 ⁰ / ₀ inglise raiheina	10
15 ⁰ / ₀ kasteheina	9

Seemne hind 11418 mk.

VI. Karjamaa mineraalmaal
(kuivem).

Heinasegus kavatsetavasti	Seemet naelades tiinu kohta
10 ⁰ / ₀ valget ristikeina . . .	5
3 ⁰ / ₀ punast „ . . .	3
2 ⁰ / ₀ nõiahammast	1
10 ⁰ / ₀ aruheina	15
15 ⁰ / ₀ timutit	8
10 ⁰ / ₀ keraheina	12
5 ⁰ / ₀ villmesiheina	3 ¹ / ₂
20 ⁰ / ₀ aasnurmikut	20
5 ⁰ / ₀ haril. nurmikut	6
15 ⁰ / ₀ inglise raiheina	30
5 ⁰ / ₀ kasteheina	3

Seemne hind 11450 mk.

Märkusi ülevaltoodud segude kohta.

Ilma et siinkohal läbi harutada segude kokkuseadmise üldisi teoreetilisi aluseid, tähendame ainult, et seemnemäärasid, nii nagu nad tulevad protsentides puhaskülvi arvust, on tõstetud 75 % võrra (suurem osa heinakasvatuse-autoriteete nõuab kestvate segude puhul 75—100 %-list kõrgendust). — Teooria nõutest heinarühmade vahekorra kohta oleme niidusegudes kinni pidanud, kuid kõrvale kaldunud karjamaa-segudes. Meil tarvitada olevat 4-ja madalheina segusse võtta 50—60 % oleks riskantne, eriti selle tõttu, et kõigi madalheinte seeme on pärit võõrsilt. Kõnelemata sellest, et just madalheinad seemnesegu kalliks teevad. Nii on vahekorrad meie karjamaa-segudes liblikõieliste, kõrgete (päälis-) ja madalate (alus-) kõrsheinte vahel 15:40:45. — Niidusegud on antud nii madal soo kui mineraalmaa kohaselt, karjamaa-segud ainult mineraalmaa jaoks, kuna karjamaade asutamist soomaale meil praegu vaevalt ette tuleb. Selleks oleks lisaks vaja ka veel mõne heinaliigi seemet, mida praegu meie seemneturul veel saada pole. — Vastavalt maa niiskuse-seisukorrale on igal puhul antud

ainult kaks segu. Niiskema maa segud on antud oletuses, et need tulevad ikkagi enam-vähem kuivaks-lastud ja harimiskõlblikule maale.

Seemnete hinnad — pääle ristikkeinte — on tänavu umbes $\frac{1}{3}$ võrra madalamad läinud aasta hindadest (kui arvesse võtta marga kursi madalamat seisu, siis on hindade vahe veel suurem). Siiski oleme püüdnud koosseisude seadmisel eesõigust anda odavamale seemnega liikidele, — nagu ka neile, mille seemet produtseeritakse kodumaal. Sest heinaseemne kõrge hind on meil suuremaks takistuseks olnud kunstheinamaade ja -karjamaade asutamisel. — Seemne hinna kõrgeks või madalaks pidamisel ärgu arvestatagu aga puudatunnaga, vaid seega, palju läheb maksma pinnaüksuse seemendamise ühe või teise seemneliigiga, kusjuures külviväärtus muidugi arvesse tuleb. Lühikese kestvusega heina seeme peab loomuliselt olema odavam pika kestvusega heina seemnest. — Asetades heinad ritta ühe tiinu seemenduseks tarvismineva tänavuse seemne hinna järele, odavamast kallimani, saame järjekorra: timut, rootsi ristikh., paelrohi (Phalaris), mesihein, nõiahammas (?), inglise raihein (lühikese kestvusega segudes), valge ristikh., punane ristikh., kastehein, aruhein, põldluste, kerahein, pehme luste, inglise raih. (kestvates segudes), rebasesaba, aasnurmik, haril. nurmik, prantsuse raihein. Seemendus prantsuse raiheinaga tuleb ligi 10 korda kallim seemendusest timutiga, rebasesaba tuleb timutist 5 korda kallim, aruhein 3 korda jne. Madalheintest tuleb seemendus kasteheinaga poole odavam seemendusest nurmikutega. — Kui arvesse võtta üksikute liikide kestvuse (mida võib arvata ainult väga umbkaudselt), siis saame järgmise rea — odavamast kallimani: paelrohi, mesihein, timut, valge ristikh., kastehein, nõiahammas (?), rootsi ristikh., aruhein, aasnurmik, kerahein, aasrebasesaba, harilik nurmik, inglise raih. (l.-aj. s.), punane ristikh., prantsuse raih., inglise raih. (kestv. s.), põldluste, pehme luste. Silmatorkav on siin, et kõige kallim tuleb kõige madalama väärtusega heinte — põldluste ja pehme luste seeme! — Ka mesihein on madala toiteväärtusega hein, kuid tema vähenõudlikkuse, pika kestvuse ja seemne väga odava hinna tõttu oleme teda kahte segusse vähesel määral võtnud.

Üksikute liikide ja segude kohta veel järgmist.

Segu I., kus suur protsent õige varaseid heinu, tuleb varakult niitmisele. — Kui maa niivõrd vesine, et aruhein korda ei lähe, siis jääks võimalus küllida paelrohu, aasrebasesaba ja valge kasteheina segu, — kui maa mitte hapu ei ole. Mineraalmaal puhul peab see maa ka huumuserikas olema. — I. segusse pole võetud valget ristikkeina: heinaseis peaks siin olema nii kõrge, et valge ristikkein lämbuks. Viljaka maa kui ka hää väetuse puhul võib valge ristikkeina otstarbekohasus küsitav olla ka II. ja III. segus, — ka siin on tal oma madaluse tõttu rasked kasvutingimused. Kuid meil puudub kohane liblikõieline soomaa segude jaoks ja tuleb läbi ajada rootsi ning valge ristikkeinaga. II. võiks valgeristikkein hoopis ära jääda; suurendada võiks siin kasteheina osa kuni 10% -ni. Meie ilmastikule kohase ja tänavu ka odavaseemnelise kasteheina tarvitamise sunnib tagasihoidlikkusele kindluse puudus müügiloleva seemne algupära ja sordiväärtuse suhtes. Niiske-

matel maadel on seda madalheina aga raske asetada mõne muuga. Neil maadel on madalheintest tarvitada ainult kastehein ja har. nurmik. Viimane kasvab himukalt kõigil meie haritavatel heinaväljadel ja leidub tema seemet küllalt ka maa sees. Kuid madalheina-liikide vähesus sunnib teda tarvitama suuremal määral kui see muidu soovitav oleks. Temast väärtuslikumat aasnurmikut tuleks madalheinte seas kõige suuremal määral tarvitada. Selle muidu kõrgeväärtulise heina puuduseks on aga liig pikaldane arenemine, meil seni müügil olnud seemnel veel see, et ta meie jahedas mullas õige visa on idanema. (Selleski mõttes peaks suvine külv kõige soodsam olema). Kuivematel maadel oleme teda segudesse võtnud — niitudel 15 % ja karjamaal 20 %. Tiheda heinakamara soetamise seisukohalt ei oleks nende arvude alandamine enam soovitav. — Daanist pärit inglise raihein on Jõgeva senistel kogemustel õige külmakindel, kuid tundlik jäätuse vastu, nagu paljud teisedki heinad. Seda väärtuslikku kopliheina tuleb igatahes karjamaa-segudesse võtta, välja arvatud liig kohedad maad. — Kuivemate maade segudes oleme ära näidanud ka villmesiheina tarvitamise võimaluse. Teda on meie mõisates varemalt tarvitatud ja on ta ka siin vähenõudlikuna ja kestvana osutunud. Kuid madala toiteväärtuse tõttu tuleks teda tarvitada ainult halvematel maadel, kõigil parematel aga asetada mõne teisega, segudes juba nimetatud aruheina ehk keraheina %-ti vastavalt tõstes, ehk asemele võttes seni nimetamata jäänud prantsuse raiheina (ainult niidul!), mille tarvitamisest me muidu keeldusime seemne kõrge hinna tõttu (läinud aastal oli ses seemnes veel rohkesti hulgas odavat villmesiheina seemet!). — Lõpuks veel ühest liblikõielisest, mille seeme sõja lahtipuhkemisest saadik esimest korda müügile ilmunud. See on nõiahammas ehk kukekannus (*Lotus corniculatus*). Ta esineb ka metsikuna meie kodumaa taimestikis, tänavune seeme on aga päritud Daanist, kus selle taime kallal tagajärjekast sordiparanduse-tööd tehtud. 1922 a. aastal, mil Daanis heinakasvu-aeg kuiv juhtus, läks ta punasest ristikehinast kohati ette. Kuna ta viimasest palju kestm, siis on tema päätähtsus kestvates segudes, punase ristikeheina seemnepuudusel võib aga tänavu ka põldheinasegudesse tulla. Maad nõuab savikat ja lubjarikast. Daani sordi talvekindluse kohta meie oludes puuduvad veel kogemused. — Liblikõieliste kohta kestvates segudes olgu aga üldiselt öeldud, et nende rohkust võime enamasti reguleerida väetamisega. Vähemalt kõigil põldude ja mineraalmaa-söötidel läheduses asumatel heinaväljadel leidub juba rohkesti valge ristikeheina, vähemal määral ka metsiku punase ristikeheina seemet, millele arenemisevõimalused loome kaalifosfaatväetusega.

Need märkused ja kõrvuti paigutatud segude võrdlemine juhatavad ka võimalusi segude teisendamiseks. Arvutuse lihtsustamise otstarbel oleme annud võimalikult ümargused protsendi-arvud; suuremal täpsusel puudub praegu ka tegelik tähtsus. — Seememäärade väljaarvamiseks järgnevad allpool naelprotsentide arvud.

Üks naelprotsent tähendab 1 naela 1-protsendilise külviväärtusega seemet. Kui näiteks 1 tiinu seemendamiseks rootsi ristikehinaga (puhaskülvi korral) läheb tarvis seesugust 1-protsendilist seemet 2340 naela, siis 78%-list, nagu

seda pakub tänavu E. S. Ü., 78 korda vähem, tähendab 30 naela. Naelprotsendi tarvitusele-võtmisel — analoogiliselt Stebleri kiloprotsendile — jätkub seemnesegude kokkuseadmise alusena sellest ühest põhiandmest iga liigi kohta. „Põllumehe kalender-käsiraamatus“ külviväärtuste erinevuse puhuks juhatatud arvutusviisi käsitlemine on ehk veidi lihtsam, kuid naelprotsendi aluseks-seadmine võimaldab tarvitajale ka heinasegude protsentuaalseid koosseise muuta — vastavalt kohapälsetele oludele ja isiklikkudele äranägemistele.

Seemne määr naelprotsentides ühe tiinu kohta puhaskülvi normis:

	Puhtalt küldes	75%-lise kõrgendusega kestvatesse segudesse võtmisel
punane ristikhein	3.432	6.006
rootsi ristikhein .	2.340	4.095
valge ristikhein .	2.310	4.042
nõiahammas . . .	1.620	2.835
aruhein	8.162	14.284
timut	2.640	4.620
kerahain	5.580	9.765
aasrebasesaba . .	3.024	5.292
prantsuse raihein .	7.680	13.440
villmesihein . . .	2.450	4.288
paelrohi	3.402	5.954
aasnurmik	3.240	5.670
harilik nurmik . .	3.240	5.670
kastehein	2.304	4.032
inglise raihein I.)*	10.032	17.556
inglise raihein II.)*	6.156	10.766
itaalia raihein . .	6.156	10.766
põldluste	7.632	13.356

Kuidas neid arvusid käsitleda, seks paar näidet. Siin antud II. heinasegus on aruheina 20%. Et teada saada, mitu naela seemet selleks võtta, et tulevases heinaseisus seda aruheina osa (umbkaudselt!) saavutada, seks jagame vastav naelprotsentide arv — 14284 — meie seemne külviväärtuse arvuga ($14284:94=152$) ja võtame jagatisest 20%, mis annab ümarguselt 30 n. Kui aga tarvitada oleva aruheina seemne külviväärtus ei ole mitte 94% (harukordselt kõrge!), nagu E. S. Ü. oma tänavuse seemne kohta teatab, vaid näiteks 84,7%, — nagu osutavad Daani seemnekontrolljaama andmes 1913—1923 a. keskmises, — siis läheks seemet ($14284:85=168$; $20\%=33,6$) 34 n. On seemne külviväärtus 77% (Kesk-Euroopa seemneturu keskmine), siis läheks seemet veel rohkem, nimelt 37 n. — Mõne teise liigi juures on külviväärtuse harilik kõikumine palju suurem veel. Et ilma

*) I. tuleb aluseks võtta kestvate niitude ja karjamaade, II. põldheina seemnesegude kokkuseadmisel.

külviväärtuse arvestamata segude väljaarvamine mõtte võib kaotada, seks üks näide Jõgevalt. Läänud aastal meil segude-katseteks muu seas tarvitada oleva rebasesaba seemne külviväärtus oli seemneäri teadaandmisel 83, meie oma määramisel 27. Et aega polnud uueks kontrolliks, külisime kõrvuti eri lappidele mõlema külviväärtuse põhjal arvutatud segud. Kuna nimetatud segus pidi valitsev olema just rebasesaba, siis tuli vahe ka teravalt nähtavale: kõrgema külviväärtuse põhjal arvatud seemnemäär andis niivõrd harva heinaorase, et umbrohi võimust võttis, kuna madalamat külviväärtust aluseks võttes saime seemnemäära, mis andis täitsa normaalse heinaseisu. Muidugi ei tule rohkest liikidearvust koosseisvas segus üksik viga seevõrd maksvusele, kuid ta võib siiski keinakoosseisu muuta meile mittesoovitavas sihis ehk anda liig õreda seisu. Seemnesegude külimisel olgu vähemalt tähtsamate liikide seemne külviväärtus kindlalt teada. Viimase aasta jooksul läbiviidud tähtsad muudatused seemneturu korralduses lubavad seda nõudmist ka teostada.

*

Põldheina-segude küsimus nõuab tänavu erilist tähelepanu punase-ristikheina seemne puuduse tõttu. Sellel küsimusel peatume järgmises numbris eraldi.